

SAĞLIK VE GÜVENLİK İŞARETLERİ

İG. Uzm. (A) Sezai DEMİR

Amaç ve Öğrenim Hedefleri

Amaç: Çukurova Üniversitesi çalışanları, bu dersin sonunda sağlık ve güvenlik işaretleri hakkında bilgi sahibi olacaklardır.

Öğrenim Hedefleri: Üniversite çalışanları, bu dersin sonunda;

- Sağlık ve güvenlik işaretinin ne anlama geldiğini öğrenecekler,
- Sağlık ve güvenlik işaretlerinin renklerinin anlamını öğrenecekler,
- Işıklı ve sesli işaretler hakkında bilgi sahibi olacaklar,
- İşaret levhalarının asgari gereksinimlerini bilirler,
- İşaretlerin kullanım koşullarını bilecekler,
- Kodlanmış işaretleri öğrenirler,
- Sağlık ve güvenlik işaretlerinin İSG açısından önemini anlarlar.

Sağlık ve G#venlik İşaretleri

Sağlık ve g#venlik işaretleri: #zel bir nesne, faaliyet veya durumu işaret eden levha, renk, sesli veya ışıklı sinyal, s#zl# iletişim ya da el-kol işareti yoluyla iş sağlığı ve g#venliği hakkında bilgi ya da talimat veren veya tehlikelere karşı uyaran işaretlere denir.

*Sağlık ve G#venlik İşaretleri Y#netmeliği

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri

Özel bir amaç, faaliyet veya durumu işaret eden **levha**, renk, sesli ve/veya ışıklı sinyal, sözlü iletişim ya da el-kol işareti iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi veren, tehlikelere karşı uyararı ya da talimat veren işaretlerdir.

Çeşitli Tanımlar

Acil çıkış ve ilkyardım işaretleri: Acil çıkış yolları, ilkyardım veya kurtarma ile ilgili bilgi veren işaretleri

Bilgilendirme işareti: Yasak işareti, uyarı işareti, emredici işaret, acil çıkış ve ilkyardım işaretleri dışında bilgi veren diğer işaretleri,

El işareti: Çalışanlar için tehlike oluşturabilecek manevra yapan operatörleri yönlendirmek üzere ellerin ve/veya kolların önceden anlamları belirlenmiş hareket ve/veya pozisyonlarını,

Emredici işaret: Uyulması zorunlu bir davranışı belirleyen işareti,

ÖNCE İŞ
GÜVENLİĞİ

Çeşitli Tanımlar

Işıklı işaret: Saydam veya yarı saydam malzemedan yapılmış, içeriden veya arkadan aydınlatılarak ışıklı bir yüzey görünümü verilmiş işaret düzeneğini,

İşaret levhası: Geometrik bir şekil, renkler ve bir sembol veya piktogramın kombinasyonu ile özel bilgi ileten ve yeterli aydınlatma ile görülebilir hale getirilmiş levhayı,

Sesli sinyal: İnsan sesi ya da yapay insan sesi kullanmaksızın, özel amaçla yapılmış bir düzenekten çıkan ve yayılan kodlanmış ses sinyalini,

Yasak işareti: Tehlikeye neden olabilecek veya tehlikeye maruz bırakabilecek bir davranışı yasaklayan işareti,

**VAZİFE VE
YETKİNİZ DIŞINDA
İŞ YAPMAYINIZ**

Çeşitli Tanımlar

İşaretçi: İşareti veren kişiyi,

Operatör: İşareti izleyerek araç ve gereci kullanan kişiyi,

Sembol veya piktogram: Bir durumu tanımlayan veya özel bir davranış sevk eden ve bir işaret levhası veya ışıklandırılmış yüzey üzerinde kullanılan şekli,

Ek bilgi levhası: Bir işaret levhası ile beraber kullanılan ve ek bilgi sağlayan levhayı,

ifade eder.

**DİKKAT
ZEHİRLİDİR**

GENEL YÜKÜMLÜLÜK

İşveren, İSG Kanunu gereğince işyerinde gerçekleştirilen risk değerlendirmesi sonuçlarına göre; işyerindeki risklerin ortadan kaldırılamadığı veya toplu korumaya yönelik teknikler veya işin organizasyonunda kullanılan önlem, yöntem veya süreçlerle yeterince azaltılamadığı durumlarda, yönetmelikte yer aldığı şekliyle **sağlık ve güvenlik işaretlerini bulundurur ve uygun yerlerde kullanılmasını sağlar.**

ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLMESİ VE EĞİTİMİ

İşveren, 6331 sayılı İSG Kanununun 16 ncı maddesinin hükümleri saklı kalmak şartıyla, işyerinde kullanılan sağlık ve güvenlik işaretleri hakkında çalışanları veya temsilcilerini **bilgilendirir.**

İşveren, 6331 sayılı İSG Kanununun 17 nci maddesinin hükümleri saklı kalmak şartıyla, işaretlerin anlamları ve bu işaretlerin gerektirdiği davranış biçimleri hakkında, **eğitim almasını sağlar.**

İŞARET ÇEŞİTLERİ

1- Sabit ve Kalıcı İşaretler

Sabit ve kalıcı işaret levhaları; yasaklamalar, uyarılar ve yapılması zorunlu işler ile acil kaçış yollarının ve ilk yardım bölümlerinin yerlerinin belirtilmesi ve tanınması için kullanılacaktır.

2- Geçici İşaretler

Gerekli hallerde ve şekilde işaretlerin birlikte ve birbirinin yerine kullanılma imkanı da dikkate alınarak; tehlike sinyali vermek, gerekli önlemlerin alınması için ilgili kişinin çağırılması ve çalışanların acil tahliyesi için ışıklı işaretler, sesli sinyaller ve/veya sözlü iletişim kullanılacaktır.

İşaretlerin Birlikte ve Birbirinin Yerine Kullanılması

Aşağıda Belirtilen İşaretler Birlikte Kullanılabilir.

- ✓ Işıklı işaret ve sesli sinyal
- ✓ Işıklı işaret ve sözlü haberleşme
- ✓ El işaretleri ve sözlü haberleşme

İŞARETLERDE KULLANILAN RENKLER

Renk	Anlamı ve Amacı	Tehlikeli Hareket ve Davranış
Kırmızı	Yasak İşareti	Tehlikeli hareket veya davranış
	Tehlike Alarmı	Dur, kapat, düzeneği acil durdur, tahliye et
	Yangınla Mücadele Elemanı	Ekipmanların yerinin gösterilmesi ve ne olduğu
Sarı	Uyarı İşareti	Dikkatli ol, önlem al, kontrol et
Mavi	Zorunluluk İşareti	Özel bir davranış ya da eylem Kişisel koruyucu donanım kullan
Yeşil	Acil kaçış, ilk yardım işareti	Kapılar, çıkış yerleri ve yolları, ekipman, tesisler
	Tehlike yok	Normale dön
Mavi Fluoresan turuncu	Sadece dairevi bir şekil içinde kullanıldığında emniyet rengi olarak kabul edilir. Emniyet işaretleri dışında sarı yerine kullanılabilir. Özellikle zayıf doğal görüş şartlarında bu renk çok dikkat çekicidir.	

OLUMSUZ ETKİLENME OLMAMASI İÇİN

1. Çok sayıda işaret birbirine çok yakın bir şekilde yerleştirilmeyecektir.
2. Karıştırılma ihtimali olan iki ışıklı işaret aynı anda kullanılmayacaktır.
3. Işıklı bir işaret bir diğer ışıklı işaretin çok yakınında kullanılmayacaktır.
4. Birden fazla sesli sinyal aynı anda kullanılmayacaktır.
5. Çok fazla ortam gürültüsü olan yerlerde sesli sinyal kullanılmayacaktır.

* İşaretlerin ya da sinyal aygıtlarının; uygun tasarımı, yeterli sayıda olması, uygun bir şekilde yerleştirilmesi, bakım ve onarımının iyi yapılması ve doğru çalışması sağlanacaktır.

OLUMSUZ ETKİLENME OLMAMASI İÇİN

6. İşaretler ve sinyal aygıtları imalindeki karakteristik özelliklerini ve/veya işlevsel niteliğini korumak için, düzenli aralıklarla temizlenecek, kontrol, bakım ve tamiri yapılacak ve gerektiğinde değiştirilecektir.

7. İşaretlerin ve sinyal aygıtlarının sayısı ve yerleştirileceği yerler, tehlikenin büyüklüğüne ve bunların uygulanacağı alana göre belirlenecektir.

8. Herhangi bir enerji ile çalışan işaretlerin, enerjinin kesilmesi ve tehlikenin başka bir şekilde önlenememesi durumunda, işaretlerin yedek enerji kaynağı ile derhal çalışması sağlanacaktır.

OLUMSUZ ETKİLENME OLMAMASI İÇİN

9. Işıklı işaret ve sesli sinyal kullanılıp durmasından hemen sonra tekrar çalışabilir olacaktır.

10. Işıklı işaretler ve sesli sinyaller, doğru ve etkili çalışmalarını sağlamak için, kullanılmadan önce ve kullanım süresince yeterli sıklıktaki aralıklarla kontrol edilecektir.

11. Kişisel koruyucu kullanımından kaynaklanan hususlar da dahil olmak üzere, çalışanların görme ve işitmelerine engel olacak herhangi bir husus var ise; ilgili işaretlerin güçlendirilmesi veya değiştirilmesi için gerekli önlemler alınacaktır.

İŞARET LEVHALARIYLA İLGİLİ ASGARİ GEREKLER

- ✓ *Piktogramlar mümkün olduğunca yalın olacak ve sadece temel ayrıntıları içerecektir.
- ✓ İşaret levhaları kullanıldıkları ortama uygun, darbeye ve hava koşullarına dayanıklı malzemedен yapılacaktır.
- ✓ İşaret levhalarının boyutları ile kolorimetrik ve fotometrik özellikleri, bunların kolayca görülebilir ve anlaşılabilir olmalarını sağlayacaktır.

* Piktogram ya da piktograf bir eşyayı, bir objeyi, bir yeri, bir işleyişi, bir kavramı resmetme yoluyla temsil eden semboldür.

Kullanım Koşulları

1-İşaret levhaları;

- ✓ özel bir tehlike olan yerlerin ve tehlikeli cisimlerin
- ✓ hemen yakınına,
- ✓ genel tehlike olan yerlerin girişine,
- ✓ engeller dikkate alınarak,
- ✓ görüş seviyesine uygun yükseklik ve konumda,
- ✓ iyi aydınlatılmış,
- ✓ erişimi kolay ve görünür bir şekilde yerleştirilecektir.

İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik hükümleri

saklı kalmak şartıyla, doğal ışığın zayıf olduğu yerlerde floresan renkler, reflektör malzeme veya yapay aydınlatma kullanılacaktır.

2- İşaret levhasının gösterdiği durum ortadan kalktığında, işaret levhası da kaldırılacaktır.

Kullanılacak İşaret Levhaları ve Çeşitleri

1- Yasaklayıcı işaretler; Tehlike oluşturan veya var olanı artırması muhtemel davranışı yasaklayan işarettir.

- ✓ Daire biçiminde,
- ✓ Beyaz zemin üzerine siyah piktogram, **kırmızı** çerçeve ve diyagonal çizgi şeklinde olmalıdır.

(**kırmızı kısımlar** işaret alanının en az **% 35**'ini kapsar)

Sigara İçilmez

Sigara İçmek ve
Açık Alev Kullanmak
Yasaktır

Yaya Giremez

Suyla Söndürmek
Yasaktır

İçilmez

Yetkisiz Kimse
Giremez

İş Makinesi
Giremez

Dokunma

Kullanılacak İşaret Levhaları ve Çeşitleri

2- Uyarı işaretleri; tehlike uyarısı yapan işaretlerdir.

- ✓ Üçgen şeklinde
- ✓ Sarı zemin üzerine siyah piktogram, siyah çerçeve olmalıdır.

(sarı kısımlar işaret alanının en az % 50'sini kapsar)

Parlayıcı madde
veya yüksek ısı

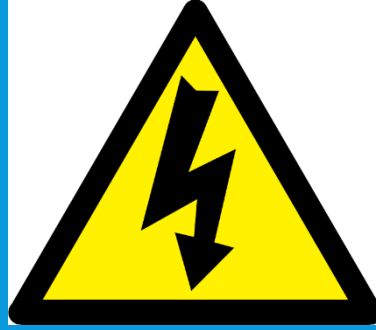
Patlayıcı madde

Toksik (Zehirli) madde

İş makinası

Elektrik tehlikesi

Tehlike

Lazer ışını

Oksitleyici madde

İyonlaştırıcı olmayan
radyasyon

Biyolojik risk

Düşük sıcaklık

Zararlı veya
tahriş edici madde

Kuvvetli manyetik alan

Engel

Düşme tehlikesi

Kullanılacak İşaret Levhaları ve Çeşitleri

3- Emredici işaretler; belirli bir davranışın yapılmasını dikte eden işaretlerdir.

- ✓ Daire biçiminde
- ✓ Mavi zemin üzerinde beyaz piktogram
- ✓ (mavi kısımlar işaret alanının en az %50'sini kapsayacaktır)

Gözlük Kullan

Baret Tak

Eldiven Giy

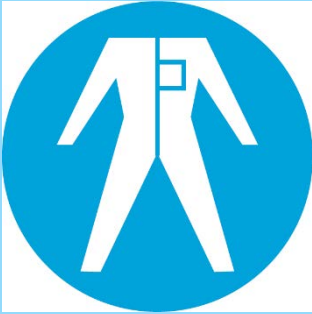
Maske kullan

İş ayakkabısı giy

Yaya yolunu kullan

Koruyucu elbise giy

Yüz siperi kullan

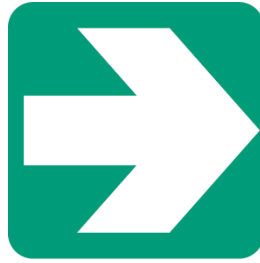
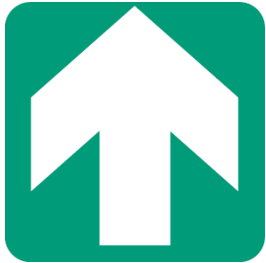

Emniyet kemeri kullan

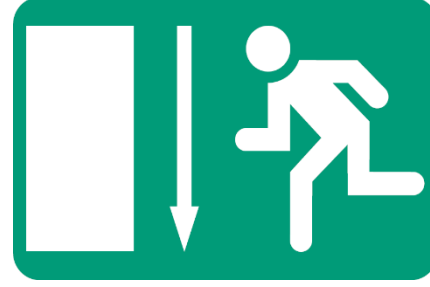
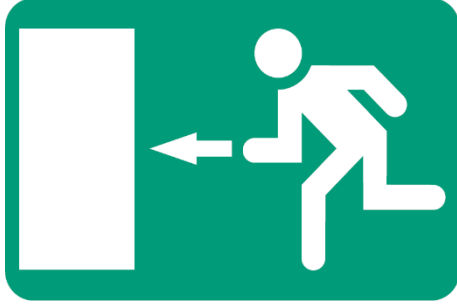
Kullanılacak İşaret Levhaları ve Çeşitleri

4- Acil çıkış ve ilkyardım işaretleri; Acil durum çıkışları, ilk yardım veya kurtarma tesisleri hakkında bilgi veren işaretlerdir.

- ✓ Dikdörtgen veya kare biçiminde,
- ✓ Yeşil zemin üzerine beyaz piktogram
- ✓ (yeşil kısımlar işaret alanının en az %50'sini kapsayacaktır)

Kaçış İçin Kullanılacak Yönler

Acil çıkış kapısı

Göz duşu

Acil yardım ve
ilk yardım telefonu

Güvenlik duşu

Kullanılacak İşaret Levhaları ve Çeşitleri

5- Yangınla mücadele işaretleri; yangın hadiselerinde yapılacak hareketleri ve ekipmanların yerlerini gösteren işaretlerdir.

- ✓ Dikdörtgen veya kare biçiminde,
- ✓ Kırmızı zemin üzerine beyaz piktogram
- ✓ (kırmızı kısımlar işaret alanının en az % 50'sini kapsayacaktır)

Yangın Hortumu

Yangın Söndürme Cihazı

Yangın Durumunda
Kullanılacak Telefon

Engeller ve Tehlikeli Yerlerde Kullanılan İşaretler

- ✓ Engellere çarpma, düşme ya da nesnelerin düşme tehlikesinin bulunduğu yerler ile işletme tesisleri içinde çalışanların çalışmaları esnasında dolaştıkları bölgeler, birbirini takip eden sarı ve siyah ya da kırmızı ve beyaz renk şeritleriyle işaretlenir.
- ✓ İşaretlerin boyutu, engelin ya da tehlikeli bölgenin büyüklüğü ile orantılı olur.
- ✓ Sarı–siyah ya da kırmızı–beyaz şeritler yaklaşık olarak 45 derece açıyla ve aynı büyüklükte boyanır.

Trafik Yollarının İşaretlenmesi

1. Çalışma yerlerinin kullanım biçimi ve ekipmanlar, çalışanların korunmasını gerektiriyorsa; araç trafiğine açık yollar, zemin rengi de dikkate alınarak, açıkça seçilebilir şekilde, sarı ya da beyaz renkli sürekli şeritlerle belirtilir.
2. Şeritler; araçlar ile araçlara yakın bulunabilecek nesnelere arasında ve araçlarla yayalar arasında, emniyetli bir mesafeyi belirtecek şekilde çizilir.
3. Tesislerin açık alanlarındaki sürekli trafiğin olduğu yollar, uygun bariyerler ve kaldırımlar yoksa, uygulanabilir olduğu ölçüde, yukarıda belirtildiği şekilde işaretlenir.

(T-3a) TEHLİKELİ EĞİM (İniş)

(T-4a) HER İKİ TARAFTAN
DARALAN KAPLAMA

(T-20) DİKKAT

Işıklı İşaretler

- ✓ Saydam veya yarı saydam malzemedan yapılmış, içeriden veya arkadan aydınlatılarak ışıklı bir yüzey görünümü verilmiş işaret düzeneğini
- ✓ Işıklı işaretlerin, kullanım amacına ve şartlarına uygun olarak, bulunduğu ortama göre iyi görünür ve seçilir olması, aşırı ışık nedeniyle parlamaması veya yetersiz ışık nedeniyle görünürlüğünün azalmaması sağlanır.
- ✓ Işıklı işaretlerin sinyal gönderen ışıklı alanı, tek renk ya da belirli bir zemin üzerinde piktogramdan oluşur.

SESLİ SİNYALLER

- ✓ Ortam gürültüsünden hayli yüksek, ancak aşırı derecede yüksek ve zarar verici olmayacak şekilde duyulabilir bir ses düzeyinde olacak
- ✓ Teknik özellikleri itibariyle kolaylıkla tanınabilir, diğer sesli sinyaller ile ortamdaki seslerden açıkça ayırt edilebilir olacaktır.

SÖZLÜ İLETİŞİM

- ✓ Bir veya birden fazla kişiler arasında yapılan sözlü iletişimde; belirli bir formda veya kodlanmış haldeki kısa metinler, cümleler, kelime veya kelime grupları kullanılacaktır.
- ✓ Sözlü mesajlar mümkün olduğunca kısa, yalın ve açık olmalıdır. Konuşanın konuşma becerisi ve dinleyenin duyma yeteneği güvenilir bir sözlü iletişime uygun olacaktır.
- ✓ Sözlü iletişim doğrudan insan sesi veya uygun bir vasıtayla yayınlanan insan sesi ya da yapay insan sesi ile olacaktır.

EL İŞARETLERİ

- ✓ El işaretleri kesin, yalın, yapılması ve anlaşılması kolay olacak ve benzer işaretlerden belirgin bir şekilde farklı olacaktır.
- ✓ Aynı anda iki kol birden kullanılıyorsa, bunlar simetrik olarak hareket ettirilecek ve bir harekette sadece bir işaret verilecektir.

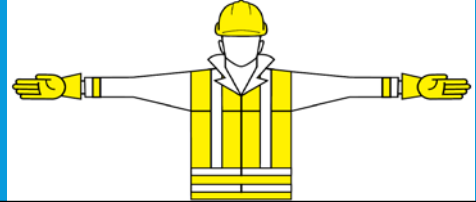

İşaretçi: El–kol hareketleri ile İşaretleri veren kişi,

Operatör: İşaretçinin talimatları ile hareket eden kişi

İşaretçi, operatöre manevra talimatlarını vermek için el–kol hareketleri kullanacaktır.

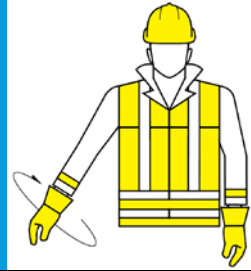

Çeşitli El İşaretleri

Genel İşaretler

Anlamı	Tarifi	Şekil
BAŞLAT Hazır ol Başlama komutu	Avuç içleri öne bakacak şekilde her iki kol yere paralel	
DUR Kesinti / ara Hareketi durdur	Avuç içi öne bakacak şekilde sağ kol yukarı kalkık	
TAMAM İşlemin sonu	Her iki kol göğüs hizasında eller kenetli	

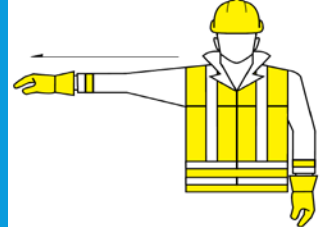
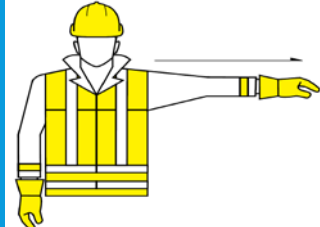

Çeşitli El İşaretleri

Genel İşaretler

Anlamı	Tarifi	Şekil
KALDIR	Sağ kol avuç içi öne bakacak şekilde yukarı kalkırken yavaşça daire çizer	
İNDİR	Sağ kol avuç içi içeri bakacak şekilde yere doğru indirilmişken yavaşça daire çizer	
DÜŞEY MESAFE	Mesafe her iki elin arasındaki boşlukla ifade edilir	

Çeşitli El İşaretleri

Yatay Hareketler

Anlamı	Tarifi	Şekil
İLERİ	Her iki kol avuç içleri yukarı bakacak şekilde bel hizasında bükülüyken kollar dirsekten kırılarak yukarı hareket eder	
GERİ	Her iki kol avuç içleri aşağı bakacak şekilde göğüs önünde bükülüyken kollar dirsekten kırılarak yavaşça gövdeden uzaklaşır	
SAĞ İşaretçinin sağ*	Sağ kol avuç içi yere bakacak şekilde yere paralel sağa uzatılmışken sağa doğru yavaşça küçük hareketler	
SOL İşaretçinin solu*	Sol kol avuç içi yere bakacak şekilde yere paralel sola uzatılmışken sola doğru yavaşça küçük hareketler	
YATAY MESAFE	Eller arasındaki boşluk mesafeyi ifade eder	

Çeşitli El İşaretleri

Anlamı	Tarifi	Şekil
KES Acil dur.	Avuç içleri öne bakacak şekilde her iki kol yukarı kalkık	
HIZLI	Bütün hareketler daha hızlı	
YAVAŞ	Bütün hareketler daha yavaş	

TEŞEKKÜRLER...